

Aa'rhel Jukka Keskitalo saakk Šurraa'rhel Franciscaa'je kue'ssjemreeisast Vatikaanâst 17.1.2022

Pââ'ss E'čč. Spä'ssbõõššâm puki lää'ddjânnmallša ekumeenlaž delegaatt peä'lest vuei'tlvažvuõđâst teivvad Tí'jjid jânnmen meersažpââ'ssoummu Pââ'ss Henrik moštteei'v õhttvuõđâst.

Tân ee'jj mij delegaatia jeä'rmõssân ä'sšen lij sä'mmlai alggmeerai e'tkõmmuš. Sä'mmla liâ Euroop union vuu'dest jie'lli alggmeer. Sä'mmlai dommvu'vdd lij jiiijan aa'rhelkââ'dd, ceerkav ta'vvjummuž aa'rhelkââ'dd vuu'dest.

Sä'mmlaž alggmeer âânnmõš histor vâ'lddkulttuur čärvvmõõžžâst i'lla mooččâd maainâs. Põrggmõš õ'httesuddeed sää'm-meer pie'kķen vâ'lddkulttuur da ķiõl lij kuâđđam puõlvvõõggi pâi'l vuâllai mue'kķid da traumaid. Õ'httesuddeempõrggmõõžžid lij histor säättast viârtõõvvâm še kriistlaž ceerkav.

Tân tee'mm ju'rddmen lij vuâmmšõsârvvsaž, što leä'ped Amazon vooudlaž synodi mânᶑa tij jii'jjed čõõđtem apostool'laž au'žžjemķee'rjest Querida Amazonia (Querida Amazonia: Post-synodal apostolic exhortation, 2020) peäggtam tee'st leämmaš nellj niõggõõžž Amazon alggmeerai vue'zzest: Vuõssmõssân niõggõs tõ'st, što alggmeerai peäštõõvmmõš vuõiggâdvuõđsteez peä'lest kuulči. Nu'bben niõggõs tõ'st, što alggmeerai kulttuurlâž jie'llemvuõđ vuäitči sue'jjeed. Kuälmeen niõggõs tõ'st, što Amazon vuu'd luâđ raaimõõžž ree'ğgesvuõđid vuäitči seeilted, da neelljeen niõggõs tõ'st, što kriistlaž õhttõõžž pââstci u'vdded ceerva ođđnallšem muâđaid, koin kuâsttje Amazon ââ'bleķ.

Sää'mjânnam vuu'd aa'rhlen ra'vvjam Tí'jjid, pââ'ss e'čč, što täk niõggõõžž liâ še muu niõggõõžžan sä'mmlai alggmeerai vue'zzest. Tõ'nt âânam tuõ'di vââžn'jummsen, što mij jânnmest lij jâttjam sä'mmlai tuõttvuõtt-da suävâdvuõttprose'ss, koon õõlgtõssân lij pottsani kuullâd alggmeer saaggid da õõccâd tuõttvuõtt da suävâdvuõtt mõõnnâmääi'ji lo'sses aa'sšin. Ceerkvest puätt aabšekâni lee'd tân prosee'ssest jii'jjes vuässõõžžâs.

Mâttmešt kooll mainste'mmen, što nuu'bb peä'lest le'be mõõnnâmääi'j aa'sšid ij vuei't âânnad pro'sttjõõžž. Muu jorrdmõžžan näkam vuäinalm tuâggast lij postmodernn jorrd oummu radikaallaž autonomiast, kââ'tt pottsani suâvtõõllmõõžžân vuäitt viikkâd raaimõ'sse individuali'smme ja atomistaa'je ooumažfi'ttjõ'sse. Ju'rdddep, što ij vuei't lee'd vasttõõžžâst, gu i'lla vuäittam jiõčč vaikkted. Jiõm leäkku seämma miõl tân jorrdmõõžžin.

Tâ'l gu valdia, ceerkav le'be kââ'tt-ne jee'res õhttsažtuâjjuâjjlaž puätt teâđlaž prosee'ss päâi'ķ tättad pro'sttjõõžž, lij kââččmest pääđteei jäämkõskk moõstai pue'rummuž (healing of memories) da suävâdvuõđ raajjmõõžž prosee'ssest. Pro'sttjõõžž tättmõš tuõ'di oudldâstt nu'tt õhttsallša valmštõõvmmõõžž gu čõõnnõõttmõõžž juätkkprose'sse. Ij vuei't ij-ka ni kannâd tättad pro'sttjõõžž ouddâl gu lo'sses ää'sš liâ jeällum õõutsââ'jest tuõđâšvuõttmeâldlânji čõõđ, da šõddâm õhttsaž fi'ttjõs tõ'st, mii lij ķiâvvâm.

Mij kõõččmõš kriistlõõžžan da ceerkven kooll, mä'htt šiõttlõõvvâp tõid lo'sses mue'kķid, kook liâ šõddâm ceerkav täimm'mõõžž seu'rrjõssân oudap puõlvvõõggi äi'ğgen? Tää'rķmõs lij äävasvuõtt dialogiaa'je da oodd kuvddled. Tää'rķmõs lij jää'kķtemvuõtt da kađđõõttmõš. Tât puk vuäitt jââ'dted, jõs Vuâsppâ'd oudd äärmas da viõggâs, še õhttsallša pro'sttjõ'sse.

Nu'tt-ba joordam, što Lää'ddjânnmest mõõnnmen åarraai prosee'ss seu'rrjõssân pue'ttep veâl še tõn po'dde, kuä'ss ceâlai Lää'ddjânnam evankeel-luteerlaž ceerkav, da še jee'res ceerkvi, âlgg âânnad pro'sttjõs sä'mmlain. Evanğe'lium rämmsaağğ pu'httimest puki oummi vuällamnalla ij teâđast ni taarbaš âânnad pro'sttjõõzz. Kadđõõttmõš da vuei'tlvaž pro'sttjõs tättmõš kue'skķe mõõnnâmääi'j puâsttadâânnmõõžžid da taimmsallaid rie'kķid, kook vaikkte oudâs oummi jie'llmest.

Leäm teâđlaž, što Ti'jjid liâ õõlgtam ouddmiârkkân Kanada alggmeerai e'tkķeei seämmanallšem, leša veâl lossäab histor puâsttadâânnmõõžžid vuezest, koid še ceerkav e'tkķeei liâ vuässõõttâm. Leäp tai kõõččmõõžžid paaldâst kriistlõõžžân da ceerkven õõutsââ'jest Vuâsppâ'd čõõ'lmi oudâst.

Pââ'ss E'čč, leäm haa'lääm pu'htted ou'dde täid lo'sses õhttsaid kõõččmõõžžid. Seämna ääi'j rämmsâm jiânnai tõin miõđsain laau'ķin, mõõk jijjan ceerkav da sä'mmlai alggmeerai kõskkân liâ šõddâm. Rämmsâm ouddmiârkkân samai pue'rin sää'm-meeru koll'jeejin paappin da jie'lli sää'mķiõllsain vuâsppâ'dsluuzâmjie'llmest ceerkvesttem.

Haa'lääm ââ'ldeed Ti'jjid moštтан tån teivvmõõžžâst präâ'znikteädldõõgg odđsummus tâ'vvsää'mmķiõllsast Biblijajâârglõõžžâst. Leäkkaz tõt miârkkân tõ'st, što õhttsaž niõggõssâm; niõggõs tõ'st, što ceerkav vuaitči jeänab alggmeerai muâđaid, amzonlai da sä'mmlai, lij teâuddje'mmen.

Šurr leäkkaz Ti'jjivui'm.